



Handläggare: Britta Wikman,
Björn Johansson
Telefon 08 508 33 683/
076 12 33 818

Till
Utbildningsnämnden
2010-09-23

Sjuksköterskors specialistutbildning - vilket slags examen?

(Högskoleverkets rapport 2010:2 R)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande

1. Utbildningsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remiss om "Sjuksköterskors specialistutbildning – vilken slags examen?" – Högskoleverkets rapport 2010: R
2. Omedelbar justering

Thomas Persson
Direktör

Marie-Louise Hammer-Åberg
Gymnasiechef

Sammanfattning

Högskoleverket har på uppdrag av regeringen utrett hur examensordningen kan utformas för sjuksköterskornas specialistutbildning för att bättre svara mot dagens

krav. I rapporten föreslås ett tydligare ramverk för examensordningen och att formerna för samverkan mellan högskola och vårdgivare bör förtydligas vilket förvaltningen tillstyrker. Nuvarande ordning med 11 olika inriktningar inom sjuksköterskornas specialistutbildning föreslås bli ersatt av ett system utan inriktningar och att innehållet i utbildningen istället ska formuleras i en dialog mellan lärosätet och vårdgivare som tar sin utgångspunkt i det faktiska behovet. Till detta förslag ställer sig förvaltningen tveksam. Ur skolans perspektiv är det viktigt att kompetensförsörjningen av specialistutbildade skolsköterskor fungerar. Förvaltningen har i ett tidigare sammanhang förordat att kompetenskravet för en skolsköterska bör vara en legitimerad sjuksköterska med specialistutbildning inom den nuvarande specialistinriktningen barn och ungdom. Vad som avses med vårdgivare framgår inte klart och förvaltningen ser här en risk för att skolans behov av specialistutbildade skolsköterskor inte kan hävdas sig tillräckligt pregnant i en dialog. Förvaltningen menar därför att det som behövs är snarare en översyn av nuvarande specialistinriktningar där utbildningen till skolsköterska blir en egen specialistutbildning. Dialogen mellan utbildningsanordnaren och avnämarna kan sedan utifrån detta inrikta sig på dimensioneringen av de olika specialistutbildningarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av gymnasieavdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen.

Bakgrund

Utbildningsnämnden har av Kommunstyrelsen fått yttra sig över Högskoleverkets rapport 2010:2 R; "Sjuksköterskors specialistutbildning – vilken slags examen?"

Högskoleverket har på uppdrag av regeringen utrett hur examensordningen kan utformas för sjuksköterskors specialistutbildning för att bättre svara mot krav och behov ute i arbetslivet och för att på ett bättre sätt följa med i kunskapsutvecklingen inom vården. Det är brist på specialistutbildade sjuksköterskor och det finns ett behov av en översyn av dagens reglerade elva specialistinriktningar.

År 2001 infördes specialistsjuksköterskeexamen med elva inriktningar inom områdena anestesijukvård, intensivsjukvård, operationssjukvård, ambulanssjukvård, kirurgisk vård, medicinsk vård, onkologisk vård, hälso- och sjukvård för barn och ungdomar, psykiatrisk vård, vård av äldre och distriktssjuksköterska. Högskoleverket anser att indelningen i dessa inriktningar inte följer någon logisk princip, d.v.s. att inriktningarna motsvarar åldersgrupper, diagnoser, behandlingsformer eller organisation. Inriktningarna svarar inte heller mot verksamhetsspecifika

utvecklingsbehov, de är formulerade utan framtidsorientering och det saknas följsamhet i förhållande till de förändrade livsvillkor som följer i ett informations- och kommunikationssamhälle. Därtill belyses hur dagens examina i form av både yrkesexamen och/eller generell examen med magisterexamen leder till att högskolan ofta utfärdar dubbelexamen vilket verket menar riskerar att urholka examinas särart.

I rapporten belyses hur vår tids samhällsutveckling medför förändringar i vården och påkallar ny kunskap och kompetens i behandlingsarbete. Alltmer avancerad medicinsk teknik och dagens informations- och kommunikationsteknik möjliggör nya behandlingsmöjligheter. Kunskapsutvecklingen riktar fokus på en mångfald av kompetenser hos vårdpersonal såsom kommunikativ kompetens med förmåga att arbeta i nära dialog med en vårdbehövande och dennes närstående, hantera teknik, självständighet, flexibilitet, fördjupad medicinsk kunskap, lösningsfokuserad, ansvarstagande med förmåga till snabbt beslutsfattande. Med ökade krav i yrkesrollen följer enligt rapporten ett ökat behov av vidareutbildning för sjuksköterskor. Rapporten beskriver till hur dagens specialistutbildning för sjuksköterskor kan utformas för att bättre ta i beaktande kunskapsutveckling och kompetensförsörjningsbehov inom vården på både lokal, regional och nationell nivå.

Dagens nuvarande specialistutbildning med elva inriktningar har inte visat sig vara i samklang med krav och behov ute i arbetslivet. Efterfrågan på specialistutbildade sjuksköterskor är stor men inte med koppling till det utbud som finns idag.

Högskoleverkets rapport lyfter fram bristen på strategisk planering och dimensionering i nuvarande specialistutbildning för sjuksköterskor. Utbildningsanordnare och avnämare behöver samarbeta om form och innehåll på utbildningen, samt dimensionering av studieplatser. Vårdgivare pekar på hur konkurrensen mellan lärosäten för med sig nystart av utbildningar lika snabbt som andra läggs ner utan samverkan med vården. Från utbildningsanordnare framförs bristen på kontinuitet och långsiktighet i personalkompetensförsörjningsfrågor hos arbetsgivare. I rapporten framkommer behovet av att specialistutbildningen skall möjliggöra strategisk användning av kompetens inom vårdens verksamheter. Därför är det av vikt att lärosäte och vårdgivare samverkar i planering av form och innehåll så att utbildningen kan användas som en del av vårdens strategiska kompetensförsörjning .

Rapportens överväganden och förslag

Regeringen bör i samverkan med Socialstyrelsen utreda hur formerna för samarbetet mellan högskola och vårdgivare ser ut idag.

Högskoleverket poängterar i rapporten betydelsen av ett tydligt och övergripande ramverk för examensordning. Idag finns två examina på specialistutbildningen för sjuksköterskor; yrkesexamen eller/och generell examen med magisterexamen. Verket pekar på risken att ett frekvent utfärdande av dubbelexamen kan leda till att examinas särart fallerar. En generell examina med magisterexamen på specialistutbildningen ger

högre grad av flexibilitet men verket vill inte entydigt förespråka en examenskategori framför den andra.

Högscoleverket förordar en yrkesexamen för sjuksköterskornas specialisering utan inriktningar. Det innebär att dagens elva inriktningar skulle utgå. Fördelen med ett öppet utbildningssystem är att det ger möjlighet till att innehållet i specialistutbildningen kan formuleras i dialog mellan lärosäte och vårdgivare med utgångspunkt i kompetensförsörjningsbehov och kunskapsutveckling inom specifika verksamheter i vården. Detta ger en högre flexibilitet. Högscoleverket jämför specialistutbildningen för sjuksköterskor med läkarnas specialistutbildning, vilken är direkt länkad till en läkares anställning och planeras och genomförs i nära samverkan mellan forskning och verksamhetsspecifika utvecklingsbehov. Högscoleverket menar att dagens elva inriktningar på specialistutbildningen för sjuksköterskor inte är i paritet med krav och behov ute i arbetslivet och inte heller i samklang med samhällsutvecklingen – ett närmare samarbete mellan lärosäte och arbetsliv är önskvärt för strategisk planering och dimensionering av studieplatser.

Högscoleverket beskriver även behovet av en specialistutbildning i samklang med förändrade livsmönster i ett informations- och kommunikationssamhälle, där studierna kan genomföras på distans, med en flexibel studieform och en nätbaserad undervisning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser, i likhet med rapporten, att formerna för samverkan mellan högskola och vårdgivare är viktig och att formerna för denna samverkan behöver förtydligas. Förvaltningen anser även att ett tydligt ramverk för examensordningen avseende specialistutbildningen av sjuksköterskor är viktigt.

När det gäller högscoleverkets förslag att en specialistexamen för sjuksköterskor utan inriktningar ska inrättas där innehållet i specialistutbildningen kan formuleras i dialog mellan lärosäte och vårdgivare med utgångspunkt i det faktiska behovet är förvaltningen mer tveksam.

Ur skolans perspektiv är det viktigt att kompetensförsörjningen av specialistutbildade skolsköterskor fungerar. Förvaltningen har i ett tidigare sammanhang förordat att kompetenskravet för en skolsköterska bör vara en legitimerad sjuksköterska med specialistutbildning inom den nuvarande specialistinriktningen barn och ungdom. Högscoleverket föreslår att nuvarande specialistinriktningar utgår och att istället innehållet ska utformas i dialog mellan lärosäte och vårdgivare. Vad som avses med vårdgivare framgår inte klart och förvaltningen ser här en risk för att skolans behov av specialistutbildade



skolsköterskor inte kan hävda sig tillräckligt pregnant i en dialog. Förvaltningen menar därför att det som behövs är snarare en översyn av nuvarande specialistinriktningar där utbildningen till skolsköterska blir en egen specialistutbildning. Dialogen mellan utbildningsanordnaren och avnämarna kan sedan utifrån detta inrikta sig på dimensioneringen av de olika specialistutbildningarna.